

De model i foto-periodista a corresponsal de guerra: Lee Miller, la dona de les mil cares

Per Marta Mallo

Visitem la exposició de fotografia de Elizabeth Lee Miller a la galeria Expo Foto del carrer Diputació, 48 de Barcelona. Miller va néixer a Nova York l'abril de 1907. Als anys 20 va treballar de model a la seva ciutat i també a París. Aviat va passar d'ocupar les portades de la revista *Vogue*, a treballar de foto-periodista i posteriorment com a corresponsal a la Segona Guerra Mundial pels Estats Units. Invisibilitzada i oblidada pel fet de ser dona, la seva carrera i la seva obra han estat ara redescobertes gràcies a exposicions com aquesta i al film basat en la seva vida i protagonitzat per Kate Winslet.

124 fotografies en blanc i negre ens sedueixen i colpeixen. Són el testimoni esfereïdor de la cruesa de la guerra, l'horror i la mort. La artista va saber crear amb la seva càmera Rolleiflex una llum molt especial que embolcalla totes les seves instantànies, dotant d'una atmosfera màgica a la crua realitat de la guerra. .

Resseguim embadalits les dues plantes de parets grises i blanques, ben il·luminades i entapissades pels seus retrats de llums i d'ombres. La llum és més blanca i diàfana quan retrata a Londres, la bellesa de les models elegants, i amb vestits més adaptats a la realitat de la guerra. La llum s'enfosqueix quan ens mostra escenes dels bombardeigs sobre la ciutat. Una imatge del Big Ben empresonat darrera un garbuix de filferros enredats, i l'estampa llunyana de la torre Eiffel emboirada i trista, reflecteixen la lenta agonia i mort d una ciutat ocupada.

Tot seguit, la fotografia de dues nenes i un nen d'un suburbi oriental de Londres que s'han quedat sense llar degut a les bombes nazis ens somriuen amb la mà a la cara asseguts sobre la runa, aliens als esdeveniments.

Miller va formar part del moviment surrealista. La imatge de l'abraçada de Picasso a Miller amb efusiva calidesa el dia de l'alliberament de París ens

commou i ens aporta un bri de felicitat i esperança. Picasso li va dir: 'Això és meravellós, aquest és el primer soldat aliat que veig, i ets tu!'".

Mentre a la sala sona Lili Marlene, darrera una cortina descobrim un seguit de filmacions acolorides de l'alliberament de París, l'agost de 1944. Els parisencs saluden efusivament amb un somriure als llavis, l'exèrcit aliat. Apareix el general De Gaulle altiu i satisfet i també els oficials alemanys fets presoners amb rostres seriosos.

Descendim a la planta inferior. La temperatura baixa. Notem el fred de la mort, presagi d'allò que veurem a continuació. Desfilen per davant dels nostres ulls imatges de l'Alemanya derrotada i les escenes dantesques dels camps de concentració de Buchenwald i Dachau, horrors imperdonables i inoblidables. Cadàvers amuntegats als vagons de tren i escampats per terra. Quan els camps van ser alliberats, Miller va ser una de les primeres en entrar i va quedar horroritzada per la barbàrie i l'assassinat en massa. Mai ho va poder oblidar. La colpidora imatge de la filla de l'alcalde de Leipzig, Regina Lisso, que es va suïcidar, com el seu pare, i que apareix amb un abric, morta sobre el sofà, resulta ben impactant.

I, per fi, la foto més emblemàtica de la exposició: Miller dins la banyera de Hitler. Apareix ensabonant-se i expulsant del seu cos tot el patiment, les ferides de la guerra, l'horror i la mort. Les seves botes de campanya la observen encuriosides i expectants des de fora, descansant de la maldat humana, mentre un retrat del Führer l'observa amb ràbia des d'una altra dimensió. Ella no ho sabia, però Hitler ja s'havia suïcidat.

Quan Miller tornava de Dachau, els aliats ja havien ocupat la casa de Hitler a Munich, i celebraven una gran festa per commemorar la victòria aliada. La corresponsal, que portava tres setmanes sense dutxar-se, va aprofitar la oportunitat que li brindava la història per fer net i deixar constància dels horrors comesos pel nazisme. Va ser la seva petita venjança personal, perquè la memòria col·lectiva no ho esborrés! Una esplèndida metàfora de la guerra!

Febrer 2025